

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ THANH NIÊN VÀ XÂY DỰNG TỔ CHỨC ĐOÀN THANH NIÊN CỘNG SẢN VIỆT NAM

HOÀNG CHÍ BẢO ⁽¹⁾

Cần nhấn mạnh rằng, Hồ Chí Minh đã trải qua những năm tháng của tuổi thanh niên trong Lao động – Học tập và Tranh đấu để thực hiện lý tưởng, hoài bão lớn lao với động cơ vĩ đại và cao thượng, với một nghị lực phi thường để vượt qua mọi gian nan, thử thách của hoàn cảnh cùng với sự trải nghiệm vô cùng sâu sắc, phong phú của chính cá nhân mình. Vốn sống và kinh nghiệm của Người được hình thành và tích lũy trong thực tiễn đấu tranh cách mạng, trong trường học vĩ đại nhất, đó là cuộc sống. Do đó, những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về thanh niên và tổ chức cách mạng của thanh niên, tức Đoàn Thanh niên cộng sản là những đúc kết và tổng kết từ chính thực tiễn, là thực tiễn được *lý luận hóa*, nó giản dị, chân thực và sâu sắc. Nó sống động, phong phú bởi đã trải nghiệm trực tiếp chứ không thuần lý kiểu sách vở hàn lâm. Hồ Chí Minh *nói về thanh niên* như một nhà tư tưởng ở bậc hiền triết và minh triết, đồng thời, Người *nói với thanh niên* như nói với chính mình, như một sự giải bày, một sự chia sẻ, gợi ý một cách sống, bày vẽ một cách làm, cho nên rất mực chân thành, có sức cảm hóa và thúc đẩy lớn đối với tuổi trẻ thanh niên.

Ở Hồ Chí Minh, tư tưởng là lý luận mà cũng đồng thời là phương pháp, xuất phát từ thực tiễn và hướng đích tới cuộc sống, chú trọng giáo dục,

thực hành lối sống cho thanh niên, điều đó đã trở thành nét đặc trưng cho tư tưởng và phong cách Hồ Chí Minh. Người nhấn mạnh tới tính tiên phong và tự nguyện đón lấy trách nhiệm, lại nêu gương, làm mẫu thúc đẩy người khác noi theo, nhất là đức hy sinh, quên mình để toàn tâm toàn ý phục vụ sự nghiệp chung, phụng sự lý tưởng cao quý đã lựa chọn. Người rất mực quan tâm tới trau dồi học vấn, học thức, học suốt đời, đó dường như đặc trưng cho ý chí lớn, hoài bão lớn của thanh niên. Người đòi hỏi phải thường xuyên thực hành đạo đức cách mạng để đủ sức chiến thắng, đánh bại chủ nghĩa cá nhân mà Người coi là một thứ giặc ở trong lòng. Phải như thế mới có thể làm cách mạng đến nơi, tức là triệt để, mới thực sự xứng đáng là người cách mạng. Suốt đời vì dân, để phục vụ dân một cách tận tụy, trung thành thì phải hiểu dân, gần dân, tin dân. Có học dân thì mới lãnh đạo dân được.

Những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về Thanh niên và Đoàn Thanh niên cộng sản không chỉ ở trong các văn phẩm, trước tác của người mà còn chứng thực bằng hành động, trong hoạt động phong phú của Người.

Cũng như Người căn dặn cán bộ đảng viên, nhất là với những người giữ trọng trách, đối với thanh niên và cán bộ Đoàn, Người luôn nhấn mạnh phương châm: *Nói ít làm nhiều, chủ yếu là hành động, lời nói phải đi đôi với việc làm, học thì phải hành, nói thì phải làm*. Người cũng rất am hiểu tâm lý thanh niên, động viên và cổ vũ

⁽¹⁾ GS.TS. Triết học, Chuyên gia cao cấp, Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương.

cái đúng, cái tốt, chỗ mạnh của tuổi trẻ đồng thời thẳng thắn chỉ ra những cái sai, cái xấu, những chỗ yếu để thanh niên tự giác nhận ra và sửa chữa.

Người đòi hỏi rất cao ở thanh niên nhưng cũng hết sức cảm thông, độ lượng và khoan dung để giúp cho thanh niên và tổ chức Đoàn vượt qua những yếu kém, khắc phục những nhược điểm, hạn chế, làm cho thanh niên tốt hơn, tổ chức Đoàn mạnh hơn, để đóng góp và cống hiến nhiều hơn cho sự nghiệp cách mạng của Đảng, của dân tộc.

Theo đó, những gì mà Hồ Chí Minh chỉ dẫn về thanh niên và tổ chức Đoàn đều thể hiện rõ sự kết hợp làm một giữa lý luận với thực tiễn, nhận thức với hành động, giáo dục, thực hành, huấn luyện với tổ chức thành lực lượng, thành phong trào, đặt ra biện pháp, quan tâm tới thể chế, chính sách, luật pháp để giúp cho hoạt động của thanh niên và tổ chức thanh niên có hiệu quả thiết thực.

Dưới đây, có thể hệ thống hóa những chỉ dẫn của Người đối với thanh niên – tổ chức Đoàn thanh niên – phong trào thanh niên và công tác thanh niên (thanh vận) của Hồ Chí Minh với những giá trị khoa học sâu sắc và ý nghĩa thực tiễn mới mẻ, hiện đại, vừa có tầm chiến lược vừa có tính thời sự hàng ngày, bổ ích và thiết thực.

Thứ nhất, thức tỉnh thanh niên trong sự nghiệp cứu nước, cứu dân, giải phóng dân tộc ra khỏi ách nô lệ.

Đây là điểm khởi đầu, điểm xuất phát trong tư tưởng Hồ Chí Minh về thanh niên. Ai nấy đều biết, từ tuổi niên thiếu, Người đã chứng kiến tình cảnh vong quốc nô lệ với muôn nỗi thống khổ của dân ta. Với tư duy phê phán, Người đã sớm nhận thấy những hư ảo giả dối mà chủ nghĩa tư bản, đế quốc, thực dân che đậy bộ mặt thật của nó bởi những mỹ từ hào nhoáng “Tự do, Bình đẳng, Bác ái”. Mới 13 tuổi, Người đã thấy, phải tìm xem sự thật ở đâu đằng sau những tuyên ngôn đẹp đẽ ấy. Thực tế cuộc sống của những người lao khổ dưới ách thực dân mà Người tận mắt nhìn thấy trên quê hương, đất nước mình đã là một sự thật phủ phàng. 21 tuổi, Người quyết định ra đi tìm đường cứu nước, đến tận sào huyệt của chủ nghĩa tư bản để tìm ra sự thật về nó.

Khi đã tìm thấy chân lý cách mạng và con

đường giải phóng cho dân tộc mình, Người đã làm tất cả để tập hợp lực lượng, gây dựng phong trào, nhen những đóm lửa đầu tiên cho cách mạng. Người tập trung vào thanh niên, thức tỉnh họ, làm cho họ nhận ra con đường và đi trên con đường Cách mạng, ý thức được bốn phận và trách nhiệm của mình trước dân tộc.

Vào năm 1925, Người đã thức tỉnh thanh niên với những lời nổi tiếng đi vào lịch sử: “Hỡi Đông Dương đáng thương hại! Người sẽ chết mất nếu dám thanh niên sớm già của Người không sớm hồi sinh” Đó vừa là thực trạng thanh niên lạc lối, mất phương hướng sống, trở nên già cỗi, lão hóa lúc bấy giờ mà cũng vừa là khẳng định sự cần kíp phải làm hồi sinh, sống lại, sống có lý tưởng của thanh niên. Và cũng trong câu nói nổi tiếng này, Nguyễn Ái Quốc đã khẳng định vai trò thanh niên, tầm quan trọng của thanh niên đối với tương lai, triển vọng của dân tộc.

Có thể xem đây là một *thông điệp* sớm nhất, đầu tiên mà nhà cách mạng Nguyễn Ái Quốc gửi tới tuổi trẻ để lay động, thức tỉnh họ. Cũng thật là hợp lôgic của lịch sử, sau khi Đảng ra đời, Nguyễn Ái Quốc đã cùng với Đảng sớm bắt tay vào thành lập Thanh niên Cộng sản đoàn (1931). Đó là chưa nói đến, tiền thân của Đảng Cách mạng cũng là một tổ chức cách mạng của tuổi trẻ, Hội Việt Nam thanh niên cách mạng đồng chí.

Lý tưởng sống và chiến đấu của thanh niên là một vấn đề chính trị nghiêm túc, gắn bó mật thiết với thời cuộc, vận mệnh và triển vọng của dân tộc, của cách mạng giải phóng.

Thứ hai, thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc, Thanh niên có vinh dự lớn thì cũng phải có trách nhiệm to.

Cuộc sống, tương lai, tiền đồ và sự nghiệp của thanh niên gắn liền với số phận của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Do đó, thanh niên phải hăng hái tham gia vào sự nghiệp đấu tranh của dân tộc. Yêu nước, thương dân, tự hào về truyền thống lịch sử vẻ vang của dân tộc là những tình cảm đẹp đẽ, cao quý, là ý thức chính trị mà cũng là phẩm chất đạo đức của tuổi trẻ. Hồ Chí Minh khẳng định, thế hệ trẻ là một lực lượng to lớn và vững chắc trong cuộc kháng chiến và kiến quốc. Thanh niên ta có vinh dự lớn thì cũng có

trách nhiệm to.

Nói tới vai trò và tầm quan trọng to lớn của thanh niên, Hồ Chí Minh đặc biệt nhấn mạnh tới *thế hệ và sự tiếp nối các thế hệ thanh niên trong cách mạng*, trong đấu tranh giải phóng, trong sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc và dựng xây đất nước, kiến thiết chế độ mới. Người lý giải rành mạch những vai trò đó của thanh niên và đó cũng là lý do vì sao Người đặc biệt yêu quý thanh niên:

Vì thanh niên là *người tiếp sức cách mạng* cho thế hệ thanh niên già, đồng thời là người phụ trách, dẫn dắt thế hệ thanh niên tương lai, tức là các cháu thiếu niên, nhi đồng.

- Vì thanh niên là người xung phong trong công cuộc phát triển kinh tế và văn hóa, trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Vì thanh niên là lực lượng cơ bản trong bộ đội, công an và dân quân tự vệ, hăng hái giữ gìn trật tự trị an, bảo vệ Tổ quốc.

Vì trong mọi công việc, thanh niên thi đua thực hiện khẩu hiệu “Đâu cần thanh niên có, đâu khó có thanh niên”.

Lại còn vì một lẽ nữa, đó là hai người đầu tiên chinh phục vũ trụ, hai Anh hùng Liên Xô, đều là thanh niên: Gagarin và Feoktistov.

Bấy nhiêu lý do, bấy nhiêu biểu hiện cho thấy thanh niên có mặt trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội, có vai trò tiên phong, xung phong gương mẫu, nhận lấy trách nhiệm nặng nề, nhiệm vụ gian khó, là nòng cốt, rường cột của xã hội, của phong trào cách mạng, của tiến bộ và phát triển.

Thứ ba, thanh niên giàu tiềm năng sáng tạo, đại biểu cho sức mạnh trong hiện tại và triển vọng của tương lai, vì Tổ quốc, vì nhân dân và dân tộc mà phấn đấu, hy sinh xung phong gương mẫu.

Người nhận xét, đánh giá rằng, một năm khởi đầu từ mùa xuân, một đời bắt đầu từ tuổi trẻ. Tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội. Thanh niên có nhiều sáng kiến hay, gây những phong trào có ích và lúc đầu thường rất sôi nổi. Như thế là tốt. Trong đánh giá đó, Người gửi vào lớp trẻ rất nhiều tin cậy. Người cũng nhắc nhở thanh niên và Đoàn thanh niên phải làm cho phong trào được liên tục và có nội dung thiết thực.

Người nhận thấy thanh niên là người chủ tương lai của nước nhà. Người đặt nhiều kỳ vọng ở

lớp người tuổi trẻ thông minh, sáng tạo đủ sức làm việc lớn, tùy thuộc vào nỗ lực và trách nhiệm của thanh niên mà tương lai xán lạn của đất nước, dân tộc sẽ trở thành hiện thực đáng yêu quý và tự hào.

Ngay sau Lễ Độc lập là ngày hội tựu trường, là lễ khai giảng năm học đầu tiên của chế độ Dân chủ Cộng hòa, của một nền giáo dục dân chủ, tiến bộ và cách mạng. Trong thư gửi các cháu học sinh nhân ngày khai giảng, Người viết những lời tâm huyết, nhiệt thành: Non sông Việt Nam có trở nên vẻ vang hay không, dân tộc Việt Nam có được vẻ vang sánh vai các cường quốc năm châu hay không, chính là nhờ một phần rất lớn ở công học tập của các cháu.

Cũng như vậy, khi cuộc kháng chiến toàn quốc bắt đầu, Người đã gửi thư cho các chiến sĩ quyết tử quân Thủ đô, 27/01/1947, với những lời lẽ cảm động: các em cảm tử cho Tổ quốc quyết sinh. Các em là đại biểu cho tinh thần tự tôn, tự lập của dân tộc mấy nghìn năm để lại.

Kháng chiến để giữ vững nền độc lập tự do, thà hy sinh tất cả chứ quyết không chịu làm nô lệ. Kiến quốc để xây dựng xã hội tương lai, cần có nhiều nhân tài giúp nước, giúp dân. Việc hệ trọng đó đặt lên vai thanh niên. Nước nhà thịnh hay suy, yếu hay mạnh, một phần lớn là do các thanh niên. Người hằng mong sau này, dân tộc Việt Nam nhất định phải trở thành một *dân tộc thông thái*, xã hội Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam phải là một *xã hội văn hóa cao*. Do đó, thanh niên muốn làm chủ tương lai cho xứng đáng thì ngay hiện tại phải rèn luyện *tinh thần và lực lượng* của mình, phải làm việc chuẩn bị cho cái tương lai đó (Thư gửi Thanh niên ngày 17/8/1947).

Người cũng khuyên thanh niên phải *xung phong thực hành đời sống mới*. Người chỉ dẫn, thanh niên phải hăng hái, kiên quyết, không sợ khó, không sợ khổ, phải siêng học, siêng làm, phải tiết kiệm. Việc *nhận làm* thì tự giác làm, không cần ai kêu gọi, thúc giục, khó mấy cũng quyết làm cho bằng được. Việc *cần tránh* thì tự giác tránh, không cần ai nhắc nhở, can gián. Đó là sự giác ngộ, là trách nhiệm, là một nhu cầu văn hóa đạo đức, làm điều lợi cho dân, tránh điều hại tới dân.

Thứ tư, thanh niên phải rèn chí khí, hoài bão, thực hành động cơ, lẽ sống vì dân, vì nước, suốt đời trau dồi đạo đức cách mạng, kiên quyết đánh

bại chủ nghĩa cá nhân.

Đây là một trong những điểm cốt yếu, điển hình nhất mà Hồ Chí Minh căn dặn, chỉ dẫn cho thanh niên, là trọng tâm của công tác giáo dục thanh niên. Hai vấn đề nổi bật được Người nêu lên là *giáo dục lý tưởng chính trị và trau dồi đạo đức cách mạng* đối với thế hệ trẻ. Đây cũng là mối quan tâm thường trực của Người với tư cách là nhà giáo dục. Người quan tâm tới những vấn đề hệ trọng này ngay từ lúc phong trào cách mạng còn trong trứng nước, Đảng Cách mạng còn đang chuẩn bị để thành lập cho đến khi Đảng lãnh đạo Cách mạng thành công, giành được chính quyền và trở thành Đảng cầm quyền. Bản *Di chúc* lịch sử mà Người để lại cho toàn Đảng, toàn dân chỉ cô đọng trong 1000 từ mà Người công phu chuẩn bị suốt bốn, năm năm liền cũng tập trung vào việc xây dựng Đảng, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau. Bài báo cuối cùng Người viết cũng chỉ xoay quanh chủ đề ra sức trau dồi đạo đức cách mạng, kiên quyết quét sạch chủ nghĩa cá nhân.

Với một sự mẫn cảm đặc biệt, với tầm nhìn chiến lược, Người thấu hiểu tầm quan trọng sống còn của lý tưởng, động cơ, lẽ sống và đạo đức đối với Đảng cách mạng, người cách mạng, đối với sự thành bại của cơ đồ, sự nghiệp. Sâu xa mà nói, Người quan tâm suốt đời tới những điều hệ trọng đó cũng chỉ vì cuộc sống của dân, làm cách mạng để giải phóng cho dân, phát triển sức dân, làm cho dân có tự do, có hạnh phúc, trở thành người chủ và thực sự làm chủ. Cách mạng muốn thắng lợi và lại có *sức mạnh tự bảo vệ*, không rơi vào thoái hóa, hư hỏng thì điều mấu chốt, quan trọng nhất là sự trong sạch, liêm khiết, dũng khí chiến đấu, lòng trung thành và đức hy sinh của cán bộ đảng viên, của đội ngũ những người cách mạng mà *nòng cốt là những người trẻ tuổi.*

Bởi thế, trong tác phẩm “Đường Kách mệnh” - một văn kiện lý luận truyền bá chủ nghĩa Mác Lênin và chuẩn bị về tư tưởng lý luận, chính trị và tổ chức cho sự ra đời của Đảng, từ 1927, Người đã trù tính: “Phải giữ chủ nghĩa cho vững” và “ít lòng tham muốn (ham muốn) về vật chất”

Hai mươi năm sau, vào năm 1947, khi Đảng đã cầm quyền, trong cuộc kháng chiến kiến quốc do Đảng lãnh đạo, Người đã viết “Sửa đổi lối làm việc”, trong đó vạch ra 12 điều xây dựng

Đảng chân chính cách mạng với tư tưởng lớn: Đảng không phải là một tổ chức để làm quan phát tài mà chiến đấu hy sinh phục vụ Tổ quốc, giai cấp, nhân dân và nhân loại. Phải dựa vào dân mà xây dựng Đảng, phải chống quan liêu lãng phí tham ô, ra sức thực hành cần, kiệm, liêm, chính. Những điều ấy đặt ra rất cấp bách đối với toàn thể cán bộ đảng viên mà trước hết cũng là yêu cầu đối với việc giáo dục, rèn luyện thế hệ trẻ.

Đối với thanh niên, lý tưởng cách mạng, động cơ và lẽ sống quyết định phương hướng hành động, niềm tin và bản lĩnh của họ. Người nhắc nhở thanh niên, tuổi trẻ phải có hoài bão, ước mơ làm những việc lớn, to tát để mưu cầu hạnh phúc cho dân. Tuổi trẻ phải tránh xa sự cám dỗ của quyền hành, địa vị, công danh, tiền bạc. Những cái đó nếu không làm chủ được, bị cuốn vào những sự cám dỗ ấy thì rất dễ hư hỏng, thoái hóa.

Có lần Người dẫn ra “Ba chủ nghĩa” của Tôn Trung Sơn (dân tộc độc lập, dân quyền tự do, dân sinh hạnh phúc) và dẫn lời Tôn tiên sinh để giáo dục thanh niên. Người nhấn mạnh, đã là thanh niên thì phải ham làm việc lớn, ích quốc lợi dân chứ đừng ham làm quan to. Người làm gương cho thế hệ trẻ và tất cả mọi người, suốt đời chỉ có một ham muốn, ham muốn tột bậc là làm cho nước nhà được độc lập, dân ta có tự do, đồng bào ta ai cũng có cơm ăn, áo mặc, được học hành, được sống hạnh phúc. Người quan niệm rằng, đã nhận chức vụ, quyền hành do dân tín nhiệm, ủy thác thì phải hết lòng hết sức tận tụy phục vụ nhân dân, không vướng bận vào tiền bạc, địa vị. Người từng nói và cũng suốt đời sống với điều đã nói “tuyệt đối không màng danh lợi, ở ngoài vòng danh lợi”

Là đầy tớ, công bộc trung thành của dân thì phải ghi lòng tạc dạ hai chữ Dân chủ, muốn có dân chủ thì phải *trọng dân* và *trọng pháp*, không được biến dân chủ thành “quan chủ”, cũng không được lên mặt “quan cách mạng”

Người dạy thanh niên đức hy sinh, quên mình, không vụ lợi, không tham lam, không đòi hỏi, chỉ một lòng một dạ vì Tổ quốc, vì nhân dân: Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà. Mình phải làm thế nào cho ích nước lợi nhà nhiều hơn. Mình đã vì lợi

ích nước nhà mà hy sinh phấn đấu chùng nào.

Để làm tròn trách nhiệm, thanh niên phải nâng cao tinh thần làm chủ tập thể, từ bỏ chủ nghĩa cá nhân, chớ phô trương hình thức, chớ kiêu ngạo tự mãn. Phải đem lòng chí công vô tư mà đối với người, với việc, nhận lấy về mình sự hy sinh khó nhọc, những sự sung sướng thanh nhàn cho người ta hưởng trước. Ham học, ham làm, ham tiến bộ. Không ham công danh phú quý. Phải trung thực và khiêm tốn. Phải giản dị và tiết kiệm. Trau dồi những đức tính, phẩm chất như thế là công việc suốt đời để hình thành văn hóa đạo đức, bản lĩnh văn hóa trong lối sống. Người căn dặn thanh niên, phục vụ nhân dân là phục tùng chân lý cao nhất, làm đầy tớ trung thành của dân là lẽ sống cao thượng nhất. Với thanh niên, phải thấm thía nỗi đau đớn, tủi nhục của ông cha vì nước mất nhà tan, rơi vào vòng nô lệ. Do đó, phải làm cách mạng đánh đuổi đế quốc phong kiến. Đánh được giặc ngoại xâm rồi lại phải đánh thắng nghèo nàn lạc hậu để cho nhân dân có cuộc sống ấm no hạnh phúc. Cuộc chiến đấu này còn khó khăn hơn nhiều. Song khó nhất là đánh bại giặc nội xâm, giặc ở ngay trong lòng mình, đó là chủ nghĩa cá nhân. Cuộc chiến đấu này kéo dài suốt đời người, có không ít sự đau đớn ở trong lòng vì phải chống lại những thói xấu xa, hư hỏng của chính mình. Người nhấn mạnh, muốn xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội phải đánh bại chủ nghĩa cá nhân, đồng thời lại phải vun trồng cho cái cá nhân lành mạnh phát triển, làm nảy nở óc sáng kiến sáng tạo, có chí tiến thủ, hoài bão lớn và nêu cao tinh thần trách nhiệm, tinh tiên phong gương mẫu trong công tác thực tế. Người đòi hỏi thanh niên và các cán bộ nói chung phải có Đức có Tài, cả Đức và Tài đều phải đầy đủ nhưng Đức là gốc. Phải đủ cả bốn đức Cần, Kiệm, Liêm, Chính mới là người hoàn toàn. Thiếu một đức thì không thành người. Phải thực hành suốt đời chữ Liêm, chữ Chính, thực hành Đạo làm người của người cách mạng. Trong *Di chúc*, Người nói rõ điều ấy, bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau là một việc vô cùng quan trọng và cần thiết.

Thứ năm, nhiệm vụ chính của thanh niên là học tập, học tập suốt đời, học đi đôi với hành, ra sức thực hành đạo đức cách mạng.

Nói tới thanh niên là nói tới ý chí lớn, hoài bão, khát vọng lớn. Người đặc biệt đề cao sức

mạnh của ý chí, của nghị lực, của niềm tin nhưng rất thiết thực, khoa học, không rơi và chủ nghĩa duy tâm đạo đức, chủ nghĩa chủ quan duy ý chí. Đó là năng lực và bản lĩnh thực hành phép biện chứng của Hồ Chí Minh.

Lời dạy của Người đối với thanh niên là cả một tổng kết lớn, nêu lên một chân lý lớn. Với thanh niên,

*“Không có việc gì khó
Chỉ sợ lòng không bền
Đào núi và lấp biển
Quyết chí ắt làm nên”.*

Cũng như vậy, tu dưỡng đạo đức, thực hành đạo đức cũng phải trải qua thử thách, gian nan, cả đau đớn nữa nhưng nhất định sẽ đạt được nếu có quyết tâm, có nghị lực, có động cơ đúng:

*“Gạo đem vào giã bao đau đớn
Gạo giã xong rồi trắng tựa bông
Sống ở trên đời người cũng vậy
Gian nan rèn luyện ắt thành công”*

Với thanh niên, việc học là việc suốt đời:

“Đường đời là một chiếc thang không có nấc chót

Học tập là một quyển vở không có trang cuối cùng”

Đó cũng là một cách thể hiện tư tưởng của Lênin dặn thanh niên “Học, học nữa, học mãi”

Người căn dặn thanh niên về việc học rất tỉ mỉ: Học cái gì? Học như thế nào? Học để làm gì? Học ở đâu? Người chú trọng hướng dẫn thanh niên cả về động cơ, mục đích và phương pháp, đem những điều mà Người trải nghiệm để bày kinh nghiệm cho thanh niên, học để làm việc, làm người, phục vụ Tổ quốc và nhân dân.

Học phải sáng tạo, độc lập, nắm lấy điều cốt yếu – *tinh thần* và *phương pháp* của chủ nghĩa Mác – Lênin để ứng xử với con người và công việc. Không phải học vẹt, lý thuyết suông như một con một sách, cũng không phải đọc dăm ba cuốn sách để đi lòe thiên hạ. Phải chú trọng thực hành trong công tác, học trong nhà trường, trong sách vở, trong thực tiễn và học nơi dân, hỏi dân. Học tri thức khoa học và rèn đạo đức nhân cách. Người còn chú trọng sửa lỗi cho tuổi trẻ, hay ba hoa, xốc nổi, chuộng hình thức, dễ trở nên phù phiếm khoa trương, quá tự tin nên hay chủ quan, dễ tự ái, nếu không sửa sẽ trở thành một thói quen xấu càng khó sửa hơn.

Việc học của thanh niên còn gắn liền với sự

nêu gương cho các em nhỏ mà các anh chị phụ trách phải đề cao trách nhiệm trong việc giáo dục các em.

Thứ sáu, Đoàn Thanh niên là một đoàn thể chính trị của tuổi trẻ, là lực lượng hậu bị của Đảng.

Trên phương diện này, Hồ Chí Minh cũng đề lại những chỉ dẫn hết sức quý báu với một cái nhìn toàn diện, thiết thực, với quan điểm đổi mới và sáng tạo. Có thể nhấn mạnh vào mấy điều nổi bật sau đây:

- Tổ chức Đoàn phải đề cao tinh thần dân chủ và khoa học, phải ra sức chống quan liêu, chống hình thức, phô trương trong công tác. Phải đi sâu đi sát quần chúng thanh niên, phải hiểu tâm lý, nhu cầu, nguyện vọng của tuổi trẻ để công tác giáo dục, tuyên truyền vận động thanh niên có hiệu quả.

- Cán bộ Đoàn phải xung phong gương mẫu, miêng nói tay làm, mọi việc phải cụ thể, thiết thực, không rơi vào bệnh chung chung, đại khái. Muốn vậy phải chịu khó tổng kết thực tiễn công tác, rút ra kinh nghiệm cần thiết cho phong trào thanh niên, công tác thanh niên, giáo dục thanh thiếu niên nhi đồng. Công tác đoàn thể là công tác vận động quần chúng, ta thường gọi là Dân vận, ở đây là vận động thanh niên. Phải *dùng* lại phải *khéo*, nhất là trong đấu tranh phê bình, tự phê bình.

Phê bình công việc chứ không xúc phạm con người, phải có lý, có tình, thấu lý đạt tình. Đó vừa là một *khoa học* vừa là một *nghệ thuật*.

Tổ chức Đoàn phải chủ động, sáng tạo trong hoạt động, trong gây dựng phong trào, tập hợp lực lượng thanh niên, chú trọng phát triển Đoàn trong quần chúng thanh niên và bồi dưỡng đoàn viên ưu tú cho Đảng, kết nạp họ vào Đảng để làm tăng sinh lực của Đảng.

Tổ chức Đoàn và cán bộ Đoàn các cấp phải liên hệ và phối hợp với các tổ chức, đoàn thể chính trị khác, chủ động đề xuất với Đảng những vấn đề thuộc về nội dung, phương pháp lãnh đạo của Đảng đối với thanh niên và Đoàn thanh niên.

Phải đặc biệt quan tâm tới công tác giáo dục thiếu niên nhi đồng theo 5 điều Bác Hồ dạy, cải tiến tổ chức và đổi mới cách giáo dục, sao cho *giữ mãi về hồn nhiên* cho các em, đừng để các em già trước tuổi. Đây là nét tinh tế trong giáo dục, trong văn hóa giáo dục Hồ Chí Minh.

- Cán bộ đoàn viên thanh niên và tổ chức Đoàn phải liên hệ mật thiết với dân chúng, tôn trọng dân, thuyết phục dân, chăm lo công tác xã hội để phục vụ dân. Phải làm cho dân yêu mến, khi sắp tới dân mong, khi đi dân tiếc, chớ vác mặt làm quan cách mạng để dân khinh, dân ghét. Dân là chủ, lực lượng bao nhiêu là nhờ ở dân hết. Có dân giúp đỡ, việc khó mấy cũng xong. Không có dân giúp đỡ, xa dân thì việc dễ mấy cũng không thành.

Cuối cùng, Người xác định công tác thanh niên là công việc hệ trọng của Cách mạng. Trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân, của Nhà nước và xã hội đối với tổ chức Đoàn, đối với phong trào thanh niên. Phải giúp đỡ thiết thực đối với sự tiến bộ, trưởng thành của thanh niên. Đặc biệt, trách nhiệm của các đồng chí lão thành cách mạng, của những người đi trước phải dìu dắt, giúp đỡ thanh niên, chớ mắc vào bệnh hẹp hòi, thành kiến đối với lớp trẻ. Con hơn cha là nhà có phúc. Thế hệ sau giỏi hơn thế hệ trước thì cách mạng có phúc lớn.

Tóm lại, những chỉ dẫn của Hồ Chí Minh về thanh niên và tổ chức Đoàn thanh niên đã bao quát một hệ vấn đề rộng lớn, lý luận gắn liền với thực tiễn, thấm nhuần chất nhân văn cách mạng, tinh thời sự và hiện đại, tinh thần đổi mới và sáng tạo.

Vận dụng tư tưởng và phương pháp Hồ Chí Minh vào công tác thanh niên trong điều kiện đổi mới hiện nay cần đặc biệt coi trọng *đổi mới nhận thức, đổi mới cách nhìn, cách đánh giá thanh niên, chú trọng giáo dục đạo đức cách mạng theo gương sáng Hồ Chí Minh, đẩy mạnh thực hành dân chủ, đấu tranh chống quan liêu tham nhũng, chủ động góp sức vào xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền Nhà nước, tiếp tục đổi mới chính trị và hệ thống chính trị để thúc đẩy sự nghiệp đổi mới đi tới thắng lợi*.